

اثر توان‌بخشی شناختی کنترل مهارتی
بر کارکردهای اجرایی گرم: خطرپذیری و درک زمان
در کودکان دارای اختلال نقص توجه / بیش‌فعالی

**The Effect Of Cognitive Rehabilitation of Inhibitory
Control on Hot Executive Functions: Risky Decision
Making and Time Perception in Children with
Attention Deficit/Hyperactivity Disorder**

Batool Najjari Alamooti, M.A.

Islamic Azad University, Karaj Branch

Javid Peymani, Ph.D.*

Islamic Azad University, Karaj Branch

Maryam Bahrami Hidaji, Ph.D.

Islamic Azad University, Karaj Branch

Sheida Sodagar, Ph.D.

Islamic Azad University, Karaj Branch

Nahid Havasi Soomar, Ph.D.

Islamic Azad University, Karaj Branch

بتول نجاری الموتی^۱

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

دکتر جاوید پیمانی^۲

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

دکتر مریم بهرامی هیدجی^۳

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

دکتر شیدا سوداگر^۴

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

دکتر ناهید هواسی سومار^۵

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

Abstract: The present study was conducted with the aim of investigating the effect of inhibitory control cognitive rehabilitation on

چکیده: پژوهش حاضر با هدف بررسی اثر توان‌بخشی شناختی کنترل مهارتی بر دو کارکرد اجرایی گرم: خطرپذیری، و درک زمان، در کودکان مبتلا به اختلال نقص

*dr.peymani@yahoo.com

دریافت اصلاح نهایی مقاله: ۱۴۰۱/۱۰/۱۴۰۱۵/۱۲/۱

پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۲/۱۴۰۲/۴/۱۰

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
۲. استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران (نویسنده مسئول).
۳. استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
۴. استادیار، گروه روانشناسی سلامت، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
۵. استادیار، گروه مشاوره، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

hot executive functions: risky decision making and time perception in children with attention deficit/hyperactivity disorder. The research design was semi-experimental with a pre-test, post-test and follow-up with a control group. The statistical population includes male and female students between 7 and 12 years old in elementary schools of Tehran in the academic year 2020-2021 who were suffering from attention deficit/ hyperactiv ity disorder. Among them, 30 students were selected by purposeful sampling method and randomly placed in the experimental and control groups. The SNAP-IV Questionnaire, the Computerized Task Risk Analogue Balloon (BART) and the Time Reproduction Computer Task were used to collect information. For data analysis, using SPSS24 software, variance analysis method with repeated measurements was used. The results showed that there is difference in the performance of the experimental group and the control group in the components of: risky decision making and time perception for long-term intervals ($P < 0.05$). However, compared to the control group, no significant difference was shown between the time reproduction component for short-term intervals in the experimental group. According to the results structured games aimed at enhancing interference inhibition and responding can improve hot executive functions, risky decision making and time perception (long-term intervals) in students with attention-deficit/hyperactivity disorder.

Keywords: cognitive rehabilitation; inhibitory control; risk taking; time perception; attention deficit/hyperactivity disorder

توجه/ بیش‌فعالی انجام شد. طرح پژوهش از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون، و پیگیری با گروه کنترل بود. تعداد ۳۰ دانش‌آموز دختر و پسر ۷ تا ۱۲ سال مقطع ابتدایی که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ در شهر تهران مشغول به تحصیل بودند و تشخیص اختلال نقص توجه/ بیش‌فعالی را داشتند با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به روش تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل گمارده شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه اسنپ IV، تکلیف رایانه‌ای سنجش خطرپذیری بارت (BART)، و تکلیف رایانه‌ای بازتولید زمان استفاده شد و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها روش تحلیل واریانس آمیخته با اندازه‌گیری مکرر به کار رفت. نتایج نشان دادند که در عملکرد گروه آزمایش و گروه کنترل در مؤلفه خطرپذیری و در تکلیف فواصل زمانی بلند مدت از مؤلفه درک زمان، تفاوت وجود دارد ($P < 0.05$) اما در تکلیف فواصل زمانی کوتاه مدت، بین دو گروه تفاوت معنادار مشاهده نشد. در مجموع چنین به‌دست آمد که تکالیف رایانه‌ای ساختاریافته با هدف تقویت مهار تداخل و پاسخ، در دانش‌آموزان مبتلا به اختلال نقص توجه/ بیش‌فعالی، به بهبود دو کارکرد اجرایی گرم یعنی خطرپذیری و درک زمان (فواصل زمانی بلندمدت) کمک می‌کند.

کلیدواژه‌ها: توان‌بخشی شناختی؛ کنترل مهارتی؛ خطرپذیری؛ درک زمان؛ اختلال نقص توجه/ بیش‌فعالی